

Jak politické neziskovky legálně obcházejí demokratická pravidla

9.2.2026 - Lucie Maňáková | Strana svobodných občanů

Česká politická soutěž čelí nebezpečnému paradoxu. Zatímco jsou politické strany svázány drastickými limity a povinnostmi rozkrývat identitu každého dárce, pohybují se na scéně profesionální neziskové organizace s milionovými rozpočty, které v legislativním stínu formují veřejné mínění. Na příkladu spolku Milion chviliek se ukazuje, jak lze skrze anonymizované dary a rozsáhlé zázemí vést permanentní kampaň ve prospěch vybraných stran, aniž by kdokoli nesl odpovědnost za férovost takového boje. Je systém, kde se statisícové politické vlivy schovávají za anonymní platební brány, slučitelný s principy rovné demokracie?

Nastavení české politické soutěže z roku 2016, kdy vznikl Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí (ÚDHPSH), přestává být adekvátní. Legislativa, která měla zajistit férový boj, dnes selhává tváří v tvář fenoménu profesionálních politických spolků. Tyto organizace disponují vlivem i rozpočty srovnatelnými s parlamentními stranami, ale pohybují se v regulačním vakuu, které jim dává neúměrnou výhodu.

Zatímco politická strana musí u každého daru nad 1 000 Kč rozkrýt identitu dárce až po jeho adresu, politické spolky využívají benevolenci zákona. Jak ukazuje analýza toku peněz spolku Milion chviliek, podstatnou část příjmů tvoří dary přes zprostředkovatele (platební brány, SMS), které identitu dárce pro veřejnost zastírají.

Permanentní kampaň pod hlavičkou neziskovky

Typickým příkladem je spolek **Milion chviliek**, který se od svého vzniku transformoval v profesionální organizaci s rozsáhlým zázemím a ročními náklady na lidskou práci přesahujícími **11,5 milionu korun ročně**. S tímto rozpočtem vede spolek permanentní kampaň ve prospěch vybrané části politického spektra, konkrétně stran předchozí vládní koalice.

Podpora těchto stran je realizována skrze:

- **Volební doporučení:** V kampaních jako „Demokracie má jméno“ spolek otevřeně nabádal k volbě těchto subjektů.
- **Kampaňové manuály:** Vyvíjením tlaku na „odpovědnou volbu“ a distribucí návodů, jak „netříštit síly“, se spolek snažil aktivně přesměrovávat hlasy od menších stran ke stranám bývalé vládní koalice, které tak uměle posiloval.
- **Negativní kampaň:** Spolek realizuje systematické útoky na konkurenční politické subjekty (zejména ANO a SPD), čímž favorizovaným stranám šetří náklady na vlastní útočnou komunikaci.

Tím dochází k hrubému narušení rovných šancí a limitů na kampaň. Peníze vybrané od skrytých dárců skrze spolek de facto financují volební kampaně dřívějších vládních stran, aniž by se tyto miliony objevily v jejich oficiálním účetnictví.

Peníze bez tváře: Výhoda skrytých dárců

Na transparentním účtu Milionu chviliek jsou vidět pouze hromadné sumy, zatímco **identita**

koncových dárců zůstává skryta. To vytváří ideální prostředí pro vlivné skupiny, jak anonymně financovat politický boj.

Účetnictví Milionu chviliek navíc ukazuje nápadnou shodu: ruku v ruce s přerodem hnutí v politickou neziskovku se od roku 2020 ustálil poměr anonymních darů k darům adresným na takřka dokonalé úrovni 1:1. Nabízí se otázka, zda tento neprůhledný kanál neslouží spolku jako bezpečný bypass pro politické peníze, u nichž je jmenovitá identifikace dárce nežádoucí.

Směšné pokuty a mezinárodní srovnání

Milion chviliek požívá výhod neziskového sektoru, na který se regulace politických aktivit nevztahují. V zahraničí je ovšem regulace politických neziskovek nesrovnatelně tvrdší:

- **USA:** Neziskové organizace (tzv. 501(c)(4)) sice mohou vyvíjet politickou činnost, ale nesmí to být jejich primární účel. Pokud se organizace soustředí výhradně na kampaň, musí se registrovat jako **Political Action Committee (PAC)**, což obnáší povinnost jmenovitě zveřejňovat všechny dárce nad 200 USD.
- **Německo:** Spolky, které se příliš angažují v politice, mohou ztratit status „obecně prospěšné organizace“ (Gemeinnützigkeit), což znamená ztrátu daňových úlev. Německý finanční úřad v posledních letech tento status odebral několika organizacím (např. hnutí Attac), protože jejich činnost vyhodnotil jako jednostrannou politickou kampaň, nikoliv osvětu.

V Česku je situace diametrálně odlišná. Zatímco politická strana může dostat likvidační pokutu i za drobné administrativní pochybení, Milion chviliek obdržel za netransparentní vedení prezidentské kampaně 2023 **souhrnnou pokutu 40 000 Kč**, což je pro organizaci s ročním obratem 18 milionů korun částka naprosto marginální. Tato asymetrie v trestání je alarmující.

Čas srovnat pravidla

Současná situace v ČR již nevyhovuje nastavení zdravé demokratické společnosti. Pokud spolek vykazuje dlouhodobou politickou aktivitu, favorizuje konkrétní strany a disponuje milionovým aparátem, nesmí požívat výhod určených pro drobné neziskovky.

Na politicky aktivní spolky by se měla **minimálně v otázce transparentnosti financování vztahovat stejná pravidla jako na politické strany**. Jen tak lze zajistit, aby politická soutěž byla férová a aby peníze v pozadí kampaní měly vždy svou konkrétní tvář.

Lucie Maňáková

Článek vyjadřuje názor autora nejedná se o oficiální stanovisko Svobodných

<https://svobodni.cz/nezarazene/jak-politicke-neziskovky-legalne-obchazeji-demokraticka-pravidla>